

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie og Meeninger

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 204. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540296141776/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

- Ewalds læsere, modsætningen til hr. von Thunders Trunk s. 99 f. – *raisonnere*: tænke, argumentere. – *Knaster*: kanaster, en tobak til lang pipe. – *Christal*: krystal. – *balsamiske*: vellugtende. – *Heltes og Engles Formaal*: heltes og engles forbillede, dvs. Gud. – *et Slags Sød*: en slags frø eller anlæg. – *Schiras*: persisk by, hvis omegn er rig på roser og vin.
- 105 *Schah Sefi*: en persisk fyrste, næppe historisk. Ewald har muligvis lånt navnet fra den tyske forfatter Andreas Gryphius' komedie *Horribilicriifax* (1663), hvor det forekommer i en replik. – *Brasilier*: brasiliansk tobak. – *Vater-Suppe*: vandsuppe. – *Bratzen* og ... *Sallatzen*: tysk: lille steg og lille salat. Diminutiv-endelsen er nedsettende ment. – *hypechondriske*: præget af indbildt sygdom og urelighed. – *baragoiniske*, egentlig baragoiniske (af fransk baragoin: kaudervælsk): uforståelige. – *Hollah*: halloj. – *recommanderer mig*: anbefaler mig. – *Leddiker*: aflukker, gemmesteder. – *Homer*: græsk digter fra det 8. årh. f.Kr. Antages at være ophavsmand til *Iliaden* og *Odyseen*.
- 106 *Clariss Lovelace: Clarissa, or the History of a Young Lady* er en roman fra 1748 af Samuel Richardson (1698-1761). Lovelace er romanens mandlige skurk, der bla. voldtager hovedpersonen Clarissa for siden at angre og tilbyde hende ægteskab. – *toe*: vaske. – *vort store Mynster*: vort store monster, dvs. Jesus. – *determinert*: afgjort. – *cholenske*: kolerske, ildfulde. – (torre og heede) *Complexion*: sammensætning, her legemsbeskaffenhed, jf. n.t. s. 101 om et vandagtigt Legeme. – *Kilder*: kildren, lystfølelse. – *epanchement*: fransk: udgydelse.
- 107 *vant vænnet* – *mærke*: bemærke.
- 108 *Paragraph*: afsnit. – *Hypechondrien*: se n.t. s. 105. – *underligge, under*: ligge under for, lide under.
- 109 *skjerte*: lege muntert. – *Skrinter*: skrænter. – *en underdyrisk Maade*: en måde, som ligger under dyrenes niveau. – *Vin de Rhone*: fransk: vin fra Rhône-dalen. – *Burgunder*: bourgogne. – *silfortædelig*: oprigtig talt.
- 110 *Rhabarbera*: rødbarber. – *Decoctum*: dekokt, afkog. – *Sott*: slags. – *Genever*: hollandsk ernebærbrændevin. – *fire Skilling*: fast udtryk for næsten ingen penge. En skilling var 1/96 af en rigsdaler, jf. n.t. s. 45. – *forelskt som en Rotte*: del af talemåden så forlebet som en rotte i en gammel ost, der bla. bruges af Holberg i *Den politiske Kandestøber*, 5. akt scene 8, og i *Jean de France*, 4. akt scene 1. – *Ørterne*: ørene, ører. – *Tracasserier*: bryderier.
- 111 *Und der Oberste Trumpf*... : tysk: Og oberst Trumpf sad højt i den elastiske lenestol./ Tænkte på sine ungdomssynder osv. Uenøjagtigt citat fra F.W. Zachariæ (1726-77) skæmtsomme helhedigt *Der Phaeton (Poetische Schiften*, 1767, I s. 228). Desuden påvirket af Davids salme nr. 25 vers 7: Mine ungdomssynder og overtrædelser kommer du ikke i hu. – *pp*: forkortelse af praeter plura (latin): med mere, osv. – *Hebe*: datter af de græske guder Zeus og Hera, selv gudinde for den evige ungdom. Har til opgave at skænke nektar (se ndf.) for Olympens guder. – *Juliane*: formentlig et navneskjul for Hedevig Roers, en søsterdatter til Ewalds værtinde i Rungsted kro, Katrine Jacobsen. Hedevig var ca. 35 år gan-